

# KOMUR KÖMÜRDÜR. MADEN DEMİRDİR...

Nadir AVŞAROĞLU / A/laden Mühendisi

Eylül 2004 tarihinde TRT televizyonunda yayınlanan bir belgeselde, Zonguldak taşkömürü madenleri ile tuz işletmeleri arasında bir bağ kurularak maden işletmeciliği ele alınmıştı. Programın baş tarafını seyredememiş olmama rağmen, özellikle maden işçileri ve aileleri ile röportaj yapılmakta ve bu insanların hayatından kesitler verilmekteydi. Programı sunan spiker, emekli bir maden işçisinin yaşı hayli ilerlemiş gözükken eşine soruyor;

- *Kömür madeninin sizin hayatınızdaki önemi nedir ?*

O anda bu Anadolu kadınının yüzünü görmenizi isterdim. Kadın spikere hayret dolu bir ifadeye baktı ve cevaben, **"Kömür kömürdür, maden demirdir."** şeklinde cevap verdi.

Trabzonlu bir arkadaşım anlatmıştı. Trabzon'da bir lokantanın camında **"hamsi ve balık bulunur"** yazıyormuş. Karadenizli olmayan bir kişi bu cümleye gülebilir. Ancak, Karadeniz kültüründe hamsi; bir yaşama biçimidir, kültürdür, birçok insanın geçim kaynağıdır. Ve daha birçok şey olabilir, ancak hamsi balık değildir. Karadeniz kültüründe bu kadar geniş bir yelpazeye sahip olan hamsi, kefal yada istavritle aynı kefeye konulamaz. O insanlara göre, hamsi balık değildir.

Tabii ki, TRT spikerinin Zonguldak'ta birçok kuşaktan beri kömür kültürü ile birlikte yaşayan insanlara **"kömür madeni"** diyerek bir soru sorması abes değildir. Ancak bir Zonguldaklı için kömür maden değildir.

Kömür başka bir şeydir. Zonguldaklı için kömür bir yaşama biçimidir, kömür bir kültürdür, kömür bir birikimdir, kömür tüm Zonguldağ ekonomisini oluşturan bir ekonomi biçimidir, kömür birkaç kuşaktır o insanların geçimidir, kömür o kadın için çocuklarının geçim kaynağı olacaktır, kömür yediği ekmek, içtiği sudur, bir Zonguldaklı için **KÖMÜR** içinde **KÖMÜR** olan her şeydir. Ancak kömür maden

değildir. Belki de hamsi gibi bir şeydir, ancak kömür maden değildir.

Maden demirdir. Siz o yaşlı kadına sepiyolit, feldspat yada endüstriyel hammaddeleri anlatamazsınız. O kadına göre maden demirdir. Kocası yerin altına çalışmaya gittiğinde, bu kadının mutfağındaki kabı, kaçağı, masası, sandalyesi demirdir. O kadın başka maden bilmez. Yıllar boyu övündüğü

geçmiş kılıçla, kalkanla demir madeni üzerine kurulmuştur. Belki gençlik yıllarından kalma bir yada iki bakır tenceresi vardır, ancak onları da kalaylatmaktan yorulmuştur. Zonguldaklı bu yaşlı kadına göre maden demirdir.

Yıllarca, Demir-Çelik işletmelerinde çalıştım. Yıllarca, İskenderun'daki sinter makinesine kırılıp, elenmiş ve harman edilmiş demir cevherini serdik, üzerine bir kat kö-

mür ekledik. Bir kat daha, bir kat daha. 900°C'de kömür ile demirin raksını izledim. Bu raksı meydana getirebilmek için 15 sene mühendislik yaptım.

Sinter makinesinin başında geçen bunca yıl işçiler vardiya değişikliği için kıyafet değişikliğine gittiklerinde vardiya ustabaşı Hüseyin Usta, sinter makinesinin karşısına geçer, tulumunun üst cebinden çıkardığı kaçak tütünle kendisine bir sigara sarar, (arasıra bana da ikram ederdi) sinter makinesinin o sıcak ortamında kendi eserini seyrederek gibi zevkle dumanını üflerdi. Kendisine sorduğumda; **"şefim, ben iki çocuğumu da bu makine sayesinde büyüttüm"** demişti.

İster Zonguldak'ta emekli bir maden işçisinin eşi olsun, ister sinter makinesinin karşısında Hüseyin Usta, bu Anadolu insanları için yaşamlarını sağlayan, ailelerinin nafakası olan nesne kömür ve demirdir. Bu Anadolu insanları için;

**"Kömür kömürdür, maden demirdir."**

